

วิธีปฏิบัติงาน
เรื่อง

แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา
โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

จัดเตรียมเอกสารโดย (ภญ.พิจิตรา ศรีมายา) เภสัชกรปฏิบัติการ	ตรวจสอบเอกสารโดย (ภญ.จุฬารัตน์ กันทะวิทย์) หัวหน้างานเภสัชกรรม	อนุมัติใช้เอกสารโดย (พญ.สุกัญญา ชูคันทอม) รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ
---	--	--

เลขที่เอกสาร	แก้ไขครั้งที่ : 02	สำเนาฉบับที่	วันที่เริ่มใช้
SDVH-WI-PHAR-001	17 พฤษภาคม 2565	-	17 พฤษภาคม 2565

	โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม		
	วิธีปฏิบัติงาน เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา	เอกสารเลขที่ SDVH-WI-PHAR-001	หน้า 1 จาก 23
		แก้ไขครั้งที่ 2 17 พฤษภาคม 2565	วันที่เริ่มใช้ 17 พฤษภาคม 2565
	ผู้จัดทำ : ญญ.พิจิตรา ศรีมาया	หน่วยงาน : เกสัชกรรม	
ผู้ตรวจสอบ : ญญ.จุฬารณณ์ กันทะวิทย์ หัวหน้างานเภสัชกรรม	ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันทอม รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ		

1. วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแนวทางการจัดการ และป้องกันการเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากยา ในผู้ป่วยที่มารับบริการ ณ โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. ขอบข่าย

การจัดการและการป้องกันอาการไม่พึงประสงค์จากยาทุกขั้นตอน ตั้งแต่การสัมภาษณ์หรือทบทวนประวัติการเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากยา การสั่งจ่ายยา ขนาดและการบริหารยา ระยะเวลาในการใช้ยา และการติดตามผลการใช้ยา โดยเน้นการทำงานเป็นทีมสหวิชาชีพ เช่น แพทย์ เภสัชกร พยาบาล และบุคลากรอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

3. อุปกรณ์/เครื่องมือ

- 3.1 แบบฟอร์มแจ้งสงสัยผู้ป่วยเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา
- 3.2 แบบฟอร์มรับแจ้งสงสัยผู้ป่วยเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา
- 3.3 แบบประเมินการแพ้ยา Naranjo's algorithm
- 3.4 สติกเกอร์สีชมพูระบุข้อความ "ADR ALERT" เพื่อติดหน้า OPD card
- 3.5 สติกเกอร์ระบุข้อความ "ADR.....อาการ.....) เพื่อติดหน้า Chart ผู้ป่วยใน
- 3.6 บัตรเตือนเรื่องยา

4. ผู้รับผิดชอบ

- 4.1 แพทย์
 - ประเมินอาการไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นเมื่อพบผู้ป่วยสงสัยว่าเกิด ADR
 - บันทึกรายงานอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา หรือแจ้งเภสัชกรเพื่อมาประเมิน ADR ร่วมกัน
- 4.2 พยาบาล
 - ชักประวัติการแพ้ยาผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยนอนรักษาทุกรายลงในแบบฟอร์มชักประวัติคัดกรองการแพ้ยาเพื่อส่งข้อมูลยังแพทย์และประสานงานกับเภสัชกร
 - แจ้งแพทย์ที่ทำการรักษาและเภสัชกรทุกครั้งเมื่อสงสัยว่าผู้ป่วยเกิด ADR

โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน	เอกสารเลขที่	หน้า 2 จาก 23
เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา	SDVH-WI-PHAR-001	
	แก้ไขครั้งที่ 2	วันที่เริ่มใช้
	17 พฤษภาคม 2565	17 พฤษภาคม 2565
ผู้จัดทำ : ญ.พิจิตรา ศรีมายา	หน่วยงาน : เภสัชกรรม	
ผู้ตรวจสอบ : ญ.จุฬารัตน์ กันทะวิทย์ หัวหน้างานเภสัชกรรม	ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันหอม รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ	

4.3 เภสัชกร

- ร่วมประเมินการเกิด ADR กับแพทย์ผู้ทำการรักษา และบันทึกแบบรายงาน ADR ทุกครั้ง
- ลงประวัติการแพ้ยาในระบบฐานข้อมูลยาของโรงพยาบาล หรือ HOSxP เพื่อแจ้งเตือนทุกครั้งที่มีการสั่งใช้ยา
- มอบบัตรแพ้ยาหรือ ADR แก่ผู้ป่วย
- ติดตามลักษณะหรือสติ๊กเกอร์แพ้ยา พร้อมระบุชื่อยาสามัญที่ผู้ป่วยแพ้ และอาการไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้น ที่หน้าแฟ้มเวชระเบียนผู้ป่วยใน
- แนะนำผู้ป่วยเรื่องยาอื่นๆ ที่ต้องระวังเพิ่มเติม เช่น กลุ่มยาที่สามารถแพ้ข้ามกันได้ อาการไม่พึงประสงค์อื่นๆที่อาจพบได้ และวิธีการปฏิบัติตัวเมื่อเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากยา
- สรุปข้อมูลเสนอผู้บริหาร/คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องและสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
- เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการเกิด ADR ให้บุคลากรทุกระดับที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ

5. คำจำกัดความ

อาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา หมายถึง ปฏิกริยาที่เกิดขึ้นโดยมิได้ตั้งใจ และเป็นอันตรายต่อร่างกายมนุษย์ และเกิดขึ้นเมื่อใช้ยาในขนาดปกติเพื่อการป้องกัน วินิจฉัย บรรเทา หรือบำบัดรักษาโรค แต่ไม่รวมถึงการใช้ยาในขนาดที่สูงจากอุบัติเหตุหรือโดยจงใจหรือจากการใช้ยาในทางที่ผิด

6. วิธีปฏิบัติ

เพื่อความปลอดภัยในการใช้ยากับผู้ป่วย โรงพยาบาลจำเป็นต้องมีกลไกในเฝ้าระวัง ติดตาม รายงาน และป้องกันการเกิดอาการอันไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา (Adverse Drug Reaction, ADR) แบบ Spontaneous Reporting System (SRS) มีระบบการเฝ้าระวัง ติดตามการใช้ยาที่อยู่ในช่วงการติดตามความปลอดภัย (Safety Monitoring Program) ในกลุ่มยาใหม่ที่มีการขึ้นทะเบียนตำรับยาอย่างมีเงื่อนไข และมีระบบป้องกันการเกิดการแพ้ยาซ้ำจากการใช้ยานั้นของผู้ป่วย

โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน	เอกสารเลขที่	หน้า 3 จาก 23
เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา	SDVH-WI-PHAR-001	
	แก้ไขครั้งที่ 2	วันที่เริ่มใช้
	17 พฤษภาคม 2565	17 พฤษภาคม 2565
ผู้จัดทำ : ญ.พิจิตรา ศรีมายา	หน่วยงาน : เภสัชกรรม	
ผู้ตรวจสอบ : ญ.จุฬารณ กันทะวิทย์ หัวหน้างานเภสัชกรรม	ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันทอม รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ	

1 กรณีผู้ป่วยนอก

การรายงานอาการไม่พึงประสงค์จากยาที่พบในอดีต

1. พยาบาลหน้าห้องตรวจคัดกรองประวัติการแพ้ยาของผู้ป่วยทุกราย เมื่อพบผู้ป่วยมีประวัติแพ้ยาหรือเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา(ข้อมูลบอกเล่าจากผู้ป่วย) ให้กรอกแบบฟอร์มแจ้งสงสัยผู้ป่วยสงสัยเกิด ADR และส่งคนไข้พบเภสัชกร เพื่อทำการประเมินอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา

2. เภสัชกรทำการซักประวัติและประเมินอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา โดย

- กรอกรายละเอียดลงในแบบฟอร์มรับแจ้งสงสัยผู้ป่วยเกิด ADR
- หากเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากยาให้ทำการประเมินการแพ้ยา Naranjo's algorithm
- ลงประวัติการแพ้ยาในระบบฐานข้อมูลยาของโรงพยาบาล หรือ HOSxP
- ออกบัตรแพ้ยาหรือลงข้อมูลเพิ่มเติมในผู้ป่วยที่บัตรแพ้ยาเดิม และส่งมอบแก่ผู้ป่วย
- แนะนำผู้ป่วยเรื่องยาอื่นๆ ที่ต้องระวังเพิ่มเติม เช่น กลุ่มยาที่สามารถแพ้ข้ามกันได้ อาการไม่พึงประสงค์อื่นๆที่อาจพบได้ และวิธีการปฏิบัติตัวเมื่อเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากยา
- เมื่อทำการประเมินเสร็จเรียบร้อยให้แจ้งพยาบาลเพื่อส่งผู้ป่วยกลับไปตรวจ หรือรพพบแพทย์
- สรุปผลการประเมิน รายงานผู้บริหาร/คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทราบ
- รวบรวมรายงานส่งยังศูนย์ ADR ส่วนกลาง

การรายงานอาการไม่พึงประสงค์จากยาที่พบในปัจจุบัน (Spontaneous ADR)

1. หากพยาบาลประจำหอผู้ป่วยที่สงสัยว่าจะเกิดอาการไม่พึงประสงค์ จากยาให้แจ้งแพทย์ผู้ตรวจรักษาทราบ ทันที
2. เมื่อแพทย์พบอาการไม่พึงประสงค์จากยาที่เกิดกับผู้ป่วยให้ประเมินความสัมพันธ์ของการเกิดอาการ ไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา
3. หากสงสัยสาเหตุจากยาให้ส่งปรึกษาเภสัชกรเพื่อทำการประเมินอาการไม่พึงประสงค์จากยา โดย
 - ใช้แบบฟอร์มแจ้งสงสัยผู้ป่วยสงสัยเกิด ADR หรือ
 - ติดต่องานเภสัชกรรมผู้ป่วยนอก หมายเลขโทรศัพท์ 8012 หรือ 7716
4. แพทย์และเภสัชกรร่วมกันทำการประเมินอาการไม่พึงประสงค์จากยา
5. หากเป็นอาการไม่พึงประสงค์จากยาจริง ให้เภสัชกร ทำหน้าที่
 - กรอกรายละเอียดลงในแบบฟอร์มรับแจ้งสงสัยผู้ป่วยเกิด ADR
 - ทำการประเมินการแพ้ยา Naranjo's algorithm
 - ลงประวัติการแพ้ยาในระบบฐานข้อมูลยาของโรงพยาบาล หรือ HOSxP
 - ออกบัตรแพ้ยาหรือลงข้อมูลเพิ่มเติมในผู้ป่วยที่บัตรแพ้ยาเดิม และส่งมอบแก่ผู้ป่วย

โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา	เอกสารเลขที่ SDVH-WI-PHAR-001	หน้า 4 จาก 23
	แก้ไขครั้งที่ 2 17 พฤษภาคม 2565	วันที่เริ่มใช้ 17 พฤษภาคม 2565
ผู้จัดทำ : ญญ.พิจิตรา ศรีมายา	หน่วยงาน : เภสัชกรรม	
ผู้ตรวจสอบ : ญญ.จุฬารัตน์ กันทะวิทย์ หัวหน้างานเภสัชกรรม	ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันหอม รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ	

- แนะนำผู้ป่วยเรื่องยาอื่นๆ ที่ต้องระวังเพิ่มเติม เช่น กลุ่มยาที่สามารถแพ้ข้ามกันได้อาการไม่พึงประสงค์อื่นๆที่อาจพบได้ และวิธีการปฏิบัติตัวเมื่อเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากยา
- แจ้งแพทย์ผู้ทำการรักษา พยาบาลและบุคลากรที่เกี่ยวข้องรับทราบ
- สรุปผลการประเมิน รายงานผู้บริหาร/คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทราบ
- รวบรวมรายงานส่งยังศูนย์ ADR ส่วนกลาง

6.2 กรณีผู้ป่วยใน

การรายงานอาการไม่พึงประสงค์จากยาที่พบในอดีต

1.พยาบาลรับผู้ป่วยแรกได้รับประจำหออผู้ป่วยทำการคัดกรองประวัติการแพ้ยาของผู้ป่วยทุกราย เมื่อพบผู้ป่วยมีประวัติแพ้ยาหรือเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา (ข้อมูลบอกเล่าจากผู้ป่วย) ให้กรอกแบบฟอร์มแจ้งสงสัยผู้ป่วยสงสัยเกิด ADR ส่งไปที่ห้องยา หรือโทรแจ้งที่ฝ่ายเภสัชกรรมผู้ป่วยในหมายเลขโทรศัพท์ 7877 หรือ 7886 (นอกเวลาทำการ ติดต่อหมายเลขโทรศัพท์ 8012 หรือ 7716) เพื่อแจ้งเภสัชกรให้ทำการซักประวัติและประเมินอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา โดย

- กรอกรายละเอียดลงในแบบฟอร์มรับแจ้งสงสัยผู้ป่วยเกิด ADR
- หากเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากยาให้ทำการประเมินการแพ้ยา Naranjo's algorithm
- บันทึกข้อความลงใน progress note หรือ doctor's order sheet เพื่อแจ้งผลของการประเมินให้แพทย์ทราบ
- ลงประวัติการแพ้ยาในระบบฐานข้อมูลยาของโรงพยาบาล หรือ HOSxP
- ออกบัตรแพ้ยาหรือลงข้อมูลเพิ่มเติมในผู้ป่วยที่บัตรแพ้ยาเดิม และส่งมอบแก่ผู้ป่วย
- ติดสติ๊กเกอร์ที่หน้าเวชระเบียนผู้ป่วยในพร้อมระบุชื่อยา และอาการไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้น
- แนะนำผู้ป่วยเรื่องยาอื่นๆ ที่ต้องระวังเพิ่มเติม เช่น กลุ่มยาที่สามารถแพ้ข้ามกันได้ อาการไม่พึงประสงค์อื่นๆที่อาจพบได้ และวิธีการปฏิบัติตัวเมื่อเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากยา
- เมื่อทำการประเมินเสร็จเรียบร้อยให้แจ้งแพทย์ผู้ทำการรักษา พยาบาลและบุคลากรที่เกี่ยวข้องรับทราบ
- สรุปผลการประเมิน รายงานผู้บริหาร/คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทราบ
- รวบรวมรายงานส่งยังศูนย์ ADR ส่วนกลาง

	โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม		
	วิธีปฏิบัติงาน เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา	เอกสารเลขที่ SDVH-WI-PHAR-001	หน้า 5 จาก 23
		แก้ไขครั้งที่ 2 17 พฤษภาคม 2565	วันที่เริ่มใช้ 17 พฤษภาคม 2565
	ผู้จัดทำ : ญ.พิจิตรา ศรีมายา	หน่วยงาน : เภสัชกรรม	
ผู้ตรวจสอบ : ญ.จุฬารัตน์ กันทะวิทย์ หัวหน้างานเภสัชกรรม	ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันหอม รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ		

การรายงานอาการไม่พึงประสงค์จากยาที่พบในปัจจุบัน (Spontaneous ADR)

1. หากพยาบาลประจำหอผู้ป่วยพบผู้ป่วยที่สงสัยว่าจะเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากยาให้แจ้งแพทย์ผู้ตรวจรักษาทราบทันที
2. เมื่อแพทย์พบอาการไม่พึงประสงค์ที่เกิดกับผู้ป่วย ให้ประเมินความสัมพันธ์ของการเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา
3. หากสงสัยสาเหตุเนื่องจากยาให้ส่งปรึกษาเภสัชกรเพื่อทำการประเมินอาการไม่พึงประสงค์จากยาโดย
 - ใช้แบบฟอร์มแจ้งสงสัยผู้ป่วยสงสัยเกิด ADR หรือ
 - ติดต่องานเภสัชกรรมผู้ป่วยใน หมายเลขโทรศัพท์ 7877 หรือ 7886
4. แพทย์และเภสัชกรร่วมกันทำการประเมินอาการไม่พึงประสงค์จากยา
5. หากเป็นอาการไม่พึงประสงค์จากยาจริง ให้เภสัชกร ทำหน้าที่
 - กรอกรายละเอียดลงในแบบฟอร์มรับแจ้งสงสัยผู้ป่วยเกิด ADR
 - ทำการประเมินการแพ้ยา Naranjo's algorithm
 - ลงประวัติการแพ้ยาในระบบฐานข้อมูลยาของโรงพยาบาล หรือ HOSxP
 - ออกบัตรแพ้ยาหรือลงข้อมูลเพิ่มเติมในผู้ป่วยที่บัตรแพ้ยาเดิม และส่งมอบแก่ผู้ป่วย
 - แนะนำผู้ป่วยเรื่องยาอื่นๆ ที่ต้องระวังเพิ่มเติม เช่น กลุ่มยาที่สามารถแพ้ข้ามกันได้
 อาการไม่พึงประสงค์อื่นๆที่อาจพบได้ และวิธีการปฏิบัติตัวเมื่อเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากยา
 - แจ้งแพทย์ผู้ทำการรักษา พยาบาลและบุคลากรที่เกี่ยวข้องรับทราบ
 - สรุปผลการประเมิน รายงานผู้บริหาร/คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทราบ
 - รวบรวมรายงานส่งยังศูนย์ ADR ส่วนกลาง

6.3 การออกบัตรแพ้ยา/บัตรเตือนเรื่องยา

เภสัชกรที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามและรายงานการเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา (Adverse Drug Reaction: ADR) ออกบัตรแพ้ยา/บัตรเตือนเรื่องยา ให้แก่ผู้ป่วยในกรณีต่อไปนี้

1. ADR type B ระดับ Possible ขึ้นไป
2. ADR type A ที่ได้รับการระบุว่าร้ายแรง (Serious) หรืออาการที่ผู้ป่วยไม่สามารถทนได้ หรือ ADR นั้นส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย

	โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสarakam		
	วิธีปฏิบัติงาน เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา	เอกสารเลขที่	หน้า 6 จาก 23
		SDVH-WI-PHAR-001 แก้ไขครั้งที่ 2 17 พฤษภาคม 2565	วันที่เริ่มใช้ 17 พฤษภาคม 2565
	ผู้จัดทำ : ญญ.พิจิตรา ศรีมายา	หน่วยงาน : เภสัชกรรม	
ผู้ตรวจสอบ : ญญ.จุฬารณณ์ กันทะวิทย์ หัวหน้างานเภสัชกรรม	ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันหอม รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ		

6.4 การเขียนรายละเอียดในบัตรแพ้ยา/บัตรเตือนเรื่องยา

- ชื่อ สกุล ที่อยู่ เลขที่ทั่วไป (HN) ของผู้ป่วย
- ชื่อยาที่สงสัยว่าทำให้เกิด ADR ถ้าเป็นไปได้ ให้บันทึกทั้งชื่อสามัญทางยา และชื่อการค้าของยา ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น พาราเซตามอล (ไทลินอล) Paracetamol (Tylenol®) และห้ามเขียนชื่อย่อของยา
- ผลการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างยากับ ADR ที่เกิดขึ้น ตาม Naranjo's algorithm โดยระบุตัวเลข 1-3 หรือ ระบุ H ในกรณีของผู้ป่วยที่มาให้ประวัติแพ้ยา โดยที่เภสัชกรหรือสหวิชาชีพ ไม่ได้เห็นอาการขณะแพ้ ดังนี้
 - หมายถึง Definite (ใช่แน่นอน) (คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 9)
 - หมายถึง Probable (น่าจะใช่) (คะแนนเท่ากับ 5-8)
 - หมายถึง Possible (อาจจะใช่) (คะแนนเท่ากับ 1-4)
 - H หมายถึง History (ประวัติเดิม) (ไม่ทำการประเมิน Naranjo's algorithm) กรณีที่ผลการประเมินได้ระดับน้อยกว่า Possible (อาจจะใช่) ไม่ต้องออกบัตรแพ้ยา
- คำแนะนำเพิ่มเติม เช่น คำเตือนเรื่องแพ้ยาข้ามกัน (Cross reactivity) คำเตือนเรื่องการแพ้ยา ชื่อการค้าใดการค้าหนึ่ง ข้อมูลยาที่ผู้ป่วยสามารถใช้ได้อย่างปลอดภัย หรือคำแนะนำในการเฝ้าระวังอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ป่วยเกิดความปลอดภัยสูงสุด
- ระบุชื่อผู้รายงาน และวันเดือนปีที่ออกบัตรแพ้ยา บัตรเตือนเรื่องยา

6.5 การส่งมอบบัตรแพ้ยา

เภสัชกรเป็นผู้ส่งมอบบัตรแพ้ยา/บัตรเตือนเรื่องยา ที่กรอกรายละเอียดสมบูรณ์แล้วให้แก่ผู้ป่วย พร้อมทั้งแนะนำความสำคัญของการออกบัตรแพ้ยา/บัตรเตือนเรื่องยา โดยคำแนะนำที่ควรให้เมื่อมอบบัตรแพ้ยาแก่ผู้ป่วย ดังนี้

- กลไกและโอกาสในการเกิด ADR (Type A หรือ B คาดเดาได้หรือไม่)
- จดจำชื่อยา กลุ่มยาที่ทำให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์ และแจ้งให้ผู้ใช้ยาหลีกเลี่ยงการรับประทานด้วย
- พกบัตรแพ้ยา/บัตรเตือนเรื่องยาติดตัวเสมอ ควรแสดงบัตรทุกครั้งที่ได้รับบริการตรวจรักษา หรือรับยา
 - หลีกเลี่ยงการใช้ยาหรือกลุ่มยาที่เคยแพ้ หรือเกิดอาการไม่พึงประสงค์ เพราะอาจแพ้ข้ามกัน (Cross reaction)
 - หลีกเลี่ยงการใช้ที่ไม่ทราบชื่อ ชนิด สรรพคุณ รวมถึงยาชุด ยาซองหรือยาของผู้อื่น
 - สอบถามชื่อยา สรรพคุณ วิธีใช้อย่างละเอียดทุกครั้ง เมื่อจำเป็นต้องใช้ยาใดๆ

โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา	เอกสารเลขที่ SDVH-WI-PHAR-001	หน้า 7 จาก 23
	แก้ไขครั้งที่ 2 17 พฤษภาคม 2565	วันที่เริ่มใช้ 17 พฤษภาคม 2565
ผู้จัดทำ : ญญ.พิจิตรา ศรีมาया	หน่วยงาน : เกสัชกรรม	
ผู้ตรวจสอบ : ญญ.จุฬารณ กันทะวิทย์ หัวหน้างานเกสัชกรรม	ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันหอม รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ	

6.6 การบันทึกข้อมูลการแพ้ยาในฐานข้อมูลโรงพยาบาล

เพื่อให้มีการสื่อสารข้อมูลการแพ้ยาของผู้ป่วยครบถ้วน สะดวกแก่การพิจารณาเลือกใช้ยาของผู้ป่วยในอนาคต เพื่อให้เป็นแนวทางเดียวกัน ตามมาตรฐานของวิชาชีพ โดยมีแนวทางเบื้องต้น ดังนี้

6.6.1 วันที่มีรายงาน

- ให้ยึดตามวันที่ได้รับแจ้งข้อมูลสงสัยแพ้ยาหรือแพทย์ให้การวินิจฉัยเบื้องต้น
- กรณีมีข้อมูลจากสถานพยาบาลอื่น อ้างอิงตามข้อมูลที่ระบุมา เช่น บัตรแพ้ยา

6.6.2 วันที่มีอาการ

- ให้อ้างอิงข้อมูลตามการสัมภาษณ์ประวัติผู้ป่วยหรือข้อมูลทางคลินิกเป็นสำคัญ เช่น ผลการตรวจร่างกาย ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ เป็นต้น
- กรณีเป็นประวัติการแพ้ยาเดิม ที่ผู้ป่วยแจ้งโดยไม่มีข้อมูลวันที่มีอาการชัดเจน ให้เว้นว่างข้อมูลในช่องวันที่มีอาการ

6.6.3 การระบุชื่อยาที่แพ้ด้วยชื่อสามัญทางยา

ในการกรอกข้อมูลใน HOSxP การระบุชื่อยา พึงระวังการบันทึกชื่อยาให้ถูกต้อง โดยแนะนำให้พิมพ์ตัวอักษรนำในช่องชื่อยาก่อนแล้วจึงเลือกชื่อยาจากรายการยาที่ระบบแสดงให้เลือก เพื่อป้องกันการพิมพ์ชื่อยาผิด จนระบบไม่สามารถดักจับชื่อยาที่แพ้ในขั้นตอนการบันทึกรายการส่งจ่ายยา อาจนำไปสู่การบริหารยาที่แพ้ จนเกิดการแพ้ยาซ้ำได้

6.6.4 อาการแพ้

ให้ระบุเป็น Technical term เช่น Angioedema, Anaphylaxis ทั้งนี้อาจบรรยายลักษณะอาการโดยละเอียดเพิ่มเติมในช่องหมายเหตุด้านล่าง

6.6.5 ความร้ายแรง

6.6.5.1 อาการไม่พึงประสงค์ชนิดร้ายแรง (Serious Adverse Drug Reaction) หมายถึง อาการ/เหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลทำให้เกิดผล ดังต่อไปนี้

- ร้ายแรง - เป็นเหตุให้เกิดความผิดปกติแต่กำเนิด (Congenital anomaly)
- ร้ายแรง - พิการ (Disability) ทำให้ผู้ป่วยเกิดทุพพลภาพถาวร
- ร้ายแรง - ทำให้เพิ่มระยะเวลาในการรักษานานขึ้น (Hospitalization-prolonged)
- ร้ายแรง - ต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล (Hospitalization-initial)

เป็นอันตรายชั่วคราว ส่งผลให้ต้องมีการส่งบำบัดรักษาในโรงพยาบาล

- ร้ายแรง - อันตรายถึงชีวิต (Life-threatening)
- ร้ายแรง - เสียชีวิต (Death) ทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิต
- ร้ายแรง - อื่นๆ

โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน	เอกสารเลขที่	หน้า 8 จาก 24
เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา	SDVH-WI-PHAR-001	
	แก้ไขครั้งที่ 2	วันที่เริ่มใช้
	17 พฤษภาคม 2565	17 พฤษภาคม 2565
ผู้จัดทำ : ญญ.พิจิตรา ศรีมาया	หน่วยงาน : เกสัชกรรม	
ผู้ตรวจสอบ : ญญ.จุฬารณ กันทะวิทย์ หัวหน้างานเภสัชกรรม	ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันหอม รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ	

6.6.5.2) อาการไม่พึงประสงค์ชนิดไม่ร้ายแรง (Non Serious Adverse Drug Reaction) หมายถึง อาการ/ เหตุการณ์ไม่พึงประสงค์อื่นที่ไม่เข้าข่ายอาการไม่พึงประสงค์ชนิดร้ายแรง

6.6.6 การเตือน เกสัชกรสามารถพิจารณา โดยประเมินจากสภาวะผู้ป่วยและความรุนแรงของอาการไม่พึงประสงค์ที่อาจพบหรือเกิดขึ้นมาก่อน

- เผื่อระวังการใช้ยา สำหรับการเผื่อระวังอาการข้างเคียงจากยา (side effect หรือ type A ADR) ที่สามารถป้องกันหรือลดความรุนแรงได้
- แพ้ยา สำหรับรายการยาที่ประเมิน Naranjo's algorithm แล้ว ผลการประเมินระดับความสัมพันธ์ของยาที่สงสัยกับอาการ ระดับ 3 (Possible) ขึ้นไป

6.6.7 ระดับความสัมพันธ์ หมายถึง ผลการประเมินระดับความสัมพันธ์ของยาที่สงสัยกับอาการอันไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้น จากการประเมินด้วย Naranjo's algorithm ทั้งนี้ เกสัชกรควรทำการประเมินในส่วน “แบบทดสอบ Naranjo's algorithm” ของระบบ HOSxP ร่วมด้วย โดยการประเมินดังกล่าวจะแสดงผลที่ช่อง “ระดับความสัมพันธ์” โดยอัตโนมัติ โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

(1) ใ้แน่นอน (Certain) หมายถึง กรณีที่อาการทางคลินิก รวมทั้งผลที่ผิดปกติทางห้องปฏิบัติการ มีลักษณะดังนี้

- เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่สอดคล้องกับการใช้ยาที่สงสัย และ
- ไม่สามารถอธิบายด้วยโรคที่เป็นอยู่หรือยาหรือสารเคมีอื่น และ
- เมื่อหยุดใช้ยาที่สงสัยแล้วอาการดีขึ้นหรือหายจากอาการนั้นอย่างเห็นได้ชัดและ
- หากมีความจำเป็นต้องใช้ยาที่สงสัยซ้ำใหม่ จะต้องเกิดเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์ที่สามารถอธิบายด้วยฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา หรือเป็นเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์ที่ปรากฏชัด

(2) น่าจะใช่ (Probable) หมายถึง กรณีที่อาการทางคลินิก รวมทั้งผลที่ผิดปกติทางห้องปฏิบัติการ มีลักษณะดังนี้

- เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่สอดคล้องกับการใช้ยาที่สงสัย และ
- ไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับโรคที่เป็นอยู่ หรือยาหรือสารเคมีอื่น ๆ ที่ใช้ร่วม
- เมื่อหยุดใช้ยาที่สงสัย อาการดีขึ้นหรือหายจากอาการนั้น
- ไม่มีข้อมูลของการใช้ยาที่สงสัยซ้ำ

โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน	เอกสารเลขที่	หน้า 9 จาก 23
เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา	SDVH-WI-PHAR-001	
	แก้ไขครั้งที่ 2	วันที่เริ่มใช้
	17 พฤษภาคม 2565	17 พฤษภาคม 2565
ผู้จัดทำ : ญ.พิจิตรา ศรีมายา	หน่วยงาน : เกสัชกรรม	
ผู้ตรวจสอบ : ญ.จุฬารณ กันทะวิทย์ หัวหน้างานเภสัชกรรม	ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันหอม รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ	

(3) อาจจะใช้ (Possible) หมายถึง กรณีที่อาการทางคลินิก รวมทั้งผลที่ผิดปกติทางห้องปฏิบัติการ มีลักษณะดังนี้

- เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่สอดคล้องกับการใช้ยาที่สงสัย แต่
- สามารถอธิบายด้วยโรคที่เป็นอยู่หรือยาหรือสารเคมีอื่นๆ
- ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับการหยุดใช้ยาที่สงสัยหรือมีแต่ข้อมูลไม่สมบูรณ์

(4) ไม่น่าใช่ (Unlikely) หมายถึง กรณีที่อาการทางคลินิก รวมทั้งผลที่ผิดปกติทางห้องปฏิบัติการ มีลักษณะดังนี้

- ระยะเวลาที่เกิดอาการไม่สอดคล้องกับระยะเวลาการใช้ยาและ
- สามารถอธิบายด้วยโรคที่เป็นอยู่ หรือยาหรือสารเคมีอื่นๆที่เข้าร่วมได้อย่างชัดเจน

(5) ไม่สามารถแบ่งระดับได้ (Unclassified) หมายถึง ไม่มีข้อมูลที่จะแสดงถึงความเกี่ยวข้องของยาที่ใช้กับการเกิดเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์ครั้งนี้ ให้ระบุเหตุผล

6.6.8 ผลที่เกิดขึ้นภายหลัง หรือผลลัพธ์ของการเกิดอาการอันไม่พึงประสงค์ชนิดร้ายแรง (แพทย์ หรือ บุคลากรทางการแพทย์ เป็นผู้ประเมิน)

- หายเป็นปกติโดยไม่มีร่องรอยเดิม หมายถึง ไม่มีอาการหรือร่องรอย ที่เป็นผลมาจากการเกิด อาการอันไม่พึงประสงค์
- หายโดยมีร่องรอยเดิม หมายถึง หายจากอาการอันไม่พึงประสงค์ แต่ยังมีร่องรอยที่เป็นผลจากการ เกิดอาการอันไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้ให้ระบุร่องรอยดังกล่าว
- อาการดีขึ้นแต่ยังไม่หาย หมายถึง อาการอันไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นแล้วทุเลาลง แต่ยังไม่หายขาด
- ยังมีอาการอยู่ หมายถึง ยังพบอาการอันไม่พึงประสงค์นั้นอยู่ในวันที่กรอกรายงาน
- เสียชีวิต หมายถึง การเสียชีวิตเนื่องมาจากอาการอันไม่พึงประสงค์ หรือเกิดจากการใช้ยาที่สงสัย
- ไม่สามารถติดตามผลได้

ดัชนีชี้วัดคุณภาพ

อัตราการแพ้ยาซ้ำภายในโรงพยาบาล (Repeat drug allergy)

โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา	เอกสารเลขที่ SDVH-WI-PHAR-001	หน้า 10 จาก 23
	แก้ไขครั้งที่ 2 17 พฤษภาคม 2565	วันที่เริ่มใช้ 17 พฤษภาคม 2565
ผู้จัดทำ : ภญ.พิจิตรา ศรีมายา	หน่วยงาน : เภสัชกรรม	
ผู้ตรวจสอบ : ภญ.จุฬารัตน์ กันทะวิทย์ หัวหน้างานเภสัชกรรม	ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันหอม รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ	

เอกสารอ้างอิง

1. ธิดา นินสานนท์. จันธิมา โยธาพิทักษ์, และคณะ. ตรงประเด็น เรื่อง Adverse Drug Reaction. กรุงเทพฯ: สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล(ประเทศไทย). 2550.
2. จันธิมา โยธาพิทักษ์ม ปราโมทย์ ตระกูลเพียรกิจ, และคณะ. ตรงประเด็น เรื่อง Adverse Drug Reaction 2. การประเมินผื่นแพ้ยา. กรุงเทพฯ: สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย). 2551.

	โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม		
	วิธีปฏิบัติงาน	เอกสารเลขที่	หน้า 11 จาก 23
	เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา	SDVH-WI-PHAR-001	วันที่เริ่มใช้
		แก้ไขครั้งที่ 2 17 พฤษภาคม 2565	17 พฤษภาคม 2565
ผู้จัดทำ : ญญ.พิจิตรา ศรีมายา	หน่วยงาน : เภสัชกรรม		
ผู้ตรวจสอบ : ญญ.จุฬารัตน์ กันทะวิทย์ หัวหน้างานเภสัชกรรม	ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันหอม รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ		

ภาคผนวก

- ใบแจ้งสงสัยผู้ป่วยเกิด ADR
- ใบรับแจ้งสงสัยผู้ป่วยเกิด ADR
- Naranjo's algorithm: สำหรับประเมินความสัมพันธ์ระหว่างอาการไม่พึงประสงค์กับยาที่สงสัย
- สติ๊กเกอร์สีชมพู ระบุข้อความ
“ADR” เพื่อติดหน้าเวชระเบียนผู้ป่วยใน
- สติ๊กเกอร์เพื่อติดหน้าเวชระเบียนผู้ป่วยใน ระบุข้อความ
“ผู้ป่วยเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา” (ชื่อยาอาการ.....)
- บัตรเตือนเรื่องยา
- ตัวอย่าง บัตรเตือนเรื่องยา
- ตัวอย่างการติดสติ๊กเกอร์เตือนหน้าเวชระเบียนผู้ป่วย
- ตัวอย่างการบันทึกข้อมูลการแพ้ยา
- ตัวอย่าง ข้อมูลเตือนการแพ้ยา
- ตัวอย่างข้อมูลประวัติแพ้ยาในใบนำทาง
- ตัวอย่างการเขียน Pharmacist's note ใน HOSxp
- แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยาในผู้ป่วยนอก
- แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยาในผู้ป่วยใน
- แผนภาพประชาสัมพันธ์ภายในโรงพยาบาล

โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน
เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา

เอกสารเลขที่
SDVH-WI-PHAR-001
แก้ไขครั้งที่ 2
17 พฤษภาคม 2565

หน้า 12 จาก 23
วันที่เริ่มใช้
17 พฤษภาคม 2565

ผู้จัดทำ : ภญ.พิจิตรา ศรีมายา
ผู้ตรวจสอบ : ภญ.จุฬารัตน์ กันทะวิทย์
หัวหน้างานเภสัชกรรม

หน่วยงาน : เภสัชกรรม
ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันหอม
รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ

ใบแจ้งสงสัยผู้ป่วยเกิด ADR

ใบแจ้งสงสัยผู้ป่วยเกิด ADR

วันที่.....เวลา..... OPD..... IPD ward

ชื่อผู้ป่วย..... อายุ HN..... AN..... เติง
โรคประจำตัว.....

ประวัติการแพ้.....

ยาที่สงสัย 1. 2.

3. 4.

อาการ.....

วันที่เกิดอาการ..... เวลา ชื่อแพทย์ผู้วินิจฉัย

ชื่อผู้แจ้ง..... ตำแหน่ง โทรศัพท์.....

เภสัชกรผู้รับแจ้ง ADR..... วันที่รับแจ้ง.....เวลา.....

โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน
เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา

เอกสารเลขที่
SDVH-WI-PHAR-001

หน้า 13 จาก 23

แก้ไขครั้งที่ 2
17 พฤษภาคม 2565

วันที่เริ่มใช้
17 พฤษภาคม 2565

ผู้จัดทำ : ภาณุ.พิจิตรา ศรีมายา

หน่วยงาน : เภสัชกรรม

ผู้ตรวจสอบ : ภาณุ.จุฬารณ กันทะวิทย์
หัวหน้างานเภสัชกรรม

ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันหอม
รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ

ใบรับแจ้งสงสัยผู้ป่วยเกิด ADR

วันที่รับแจ้ง..... เวลา

ชื่อผู้ป่วย.....

HN AN

ยาที่สงสัย

.....

อาการ

.....

ชื่อแพทย์ผู้วินิจฉัย.....

เบอร์โทรศัพท์ผู้ป่วยที่ติดต่อได้

ชื่อผู้แจ้ง..... โทร

OPD..... IPD

วันที่ติดตามข้อมูลผู้ป่วย.....

ข้อมูลผู้ป่วย อายุ

ประวัติการแพ้.....

โรคประจำตัว.....

.....

ADR card ลงระบบคอมพิวเตอร์

ให้คำแนะนำ ADR sticker

อื่นๆ

ประวัติการใช้ยาก่อนเกิดอาการ

ชื่อยา	S, O, I	ขนาดและวิธีใช้	วันที่เริ่ม	วันที่หยุด	สาเหตุที่ใช้ยา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผลการประเมิน ลงรายงานวันที่ เภสัชกร ADR.....

โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน	เอกสารเลขที่	หน้า 14 จาก 23
เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา	SDVH-WI-PHAR-001	
	แก้ไขครั้งที่ 2	วันที่เริ่มใช้
	17 พฤษภาคม 2565	17 พฤษภาคม 2565
ผู้จัดทำ : ญญ.พิจิตรา ศรีมายา	หน่วยงาน : เภสัชกรรม	
ผู้ตรวจสอบ : ญญ.จุฬารณ กัณฑ์วิทย์ หัวหน้างานเภสัชกรรม	ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันหอม รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ	

Naranjo's algorithm : สำหรับประเมินความสัมพันธ์
ระหว่างอาการไม่พึงประสงค์กับยาที่สงสัย

อาการ.....อาการไม่พึงประสงค์.....
เลขที่แบบรายงาน..... โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คำถาม	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ	คะแนน
1. เคยมีสรุปหรือรายงานการปฏิกิริยานี้มาแล้วหรือไม่	+1	0	0	
2. อาการไม่พึงประสงค์นี้เกิดขึ้นภายหลังจากได้รับยาที่คิดว่าเป็นสาเหตุหรือไม่	+2	-1	0	
3. อาการไม่พึงประสงค์นี้ดีขึ้นเมื่อหยุดยาดังกล่าว หรือเมื่อให้ยาด้านที่จำเพาะเจาะจง (specific antagonist) หรือไม่	+1	0	0	
4. อาการไม่พึงประสงค์ดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อเริ่มให้ยาใหม่หรือไม่	+2	-1	0	
5. ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นสามารถเกิดจากสาเหตุอื่น (นอกเหนือจากยา) ของผู้ป่วยได้หรือไม่	-1	+2	0	
6. ปฏิกิริยาดังกล่าวเกิดขึ้นอีก เมื่อให้ยาหลอกหรือไม่	-1	+1	0	
7. สามารถตรวจวัดปริมาณยาได้ในเลือด (หรือของเหลวอื่น) ในปริมาณความเข้มข้นที่เป็นพิษหรือไม่	+1	0	0	
8. ปฏิกิริยารุนแรงเกิดขึ้น เมื่อเพิ่มขนาดยาหรือลดความรุนแรงลงเมื่อลดขนาดยาหรือไม่	1	0	0	
9. ผู้ป่วยเคยมีปฏิกิริยาเหมือนหรือคล้ายคลึงกันนี้มาก่อน ในการได้รับยาก่อนๆ หรือไม่	+1	0	0	
10. อาการไม่พึงประสงค์นี้ ได้รับการยืนยันโดยหลักฐานที่เป็นรูปธรรม (objective evidence) หรือไม่	+1	0	0	
รวม				

ระดับคะแนน	คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 9	Definite	ใช่แน่
	คะแนนเท่ากับ 5-8	Probable	ใช่
	คะแนนเท่ากับ 1-4	Possible	อาจจะใช่
	คะแนนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0	Doubtful	น่าสงสัย

ลงชื่อผู้ประเมิน
วันที่
โทร

	โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม		
	วิธีปฏิบัติงาน เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา	เอกสารเลขที่ SDVH-WI-PHAR-001	หน้า 15 จาก 23
		แก้ไขครั้งที่ 2 17 พฤษภาคม 2565	วันที่เริ่มใช้ 17 พฤษภาคม 2565
	ผู้จัดทำ : ภญ.พิจิตรา ศรีมายา	หน่วยงาน : เภสัชกรรม	
ผู้ตรวจสอบ : ภญ.จุฬารัตน์ กันทะวิทย์ หัวหน้างานเภสัชกรรม	ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันหอม รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ		

สติ๊กเกอร์สีชมพู ระบุข้อความ “ADR” เพื่อติดหน้าเวชระเบียนผู้ป่วยใน

สติ๊กเกอร์เพื่อติดหน้าเวชระเบียนผู้ป่วยใน ระบุข้อความ

“ผู้ป่วยเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา” (ชื่อยา อาการ.....)

ผู้ป่วยเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา	
ชื่อยา.....	อาการ.....
ชื่อยา.....	อาการ.....
ชื่อยา.....	อาการ.....
ชื่อยา.....	อาการ.....

โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน
เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา

เอกสารเลขที่
SDVH-WI-PHAR-001

หน้า 16 จาก 23

แก้ไขครั้งที่ 2
17 พฤษภาคม 2565

วันที่เริ่มใช้
17 พฤษภาคม 2565

ผู้จัดทำ : ญญ.พิจิตรา ศรีมายา

หน่วยงาน : เกสัชกรรม

ผู้ตรวจสอบ : ญญ.จุฬารัตน์ กันทะวิทย์
หัวหน้างานเภสัชกรรม

ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันหอม
รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ

บัตรเตือนเรื่องยา

บัตรเตือนเรื่องยา

โปรดแสดงบัตรนี้ทุกครั้งเมื่อรับการตรวจรักษาหรือรับยา เพื่อตรวจสอบว่าท่านได้รับยาที่อาจเกิดอาการแพ้ตามที่ระบุไว้หรือไม่
ชื่อ-สกุล HN.....
ที่อยู่.....
โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
แพ้ยาอาจถึงตาย หากมีอาการผิดปกติหรือสงสัยว่าแพ้ยาตัวใด ให้หยุดยานั้นทันที และนำตัวอย่างยาดังกล่าวพร้อมซองยา (ถ้ามี) ไปปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกร

ข้อควรปฏิบัติ

1. จดจำชื่อยาที่ท่านเคยแพ้
2. บอกแพทย์ผู้รักษา หรือผู้จ่ายยา หรือยื่นแสดงบัตรนี้ทุกครั้งที่ยื่นยา
3. หลีกเลี่ยงยา กลุ่มยา ที่เคยแพ้หรือเกิดอาการ ไม่พึงประสงค์
4. หลีกเลี่ยงการใช้ยาที่ไม่ทราบชื่อ ยาชุด ยาซอง
5. สอบถามชื่อยาสรรพคุณวิธีใช้ อย่างละเอียด เมื่อต้องให้ยาใดๆก็ตาม
6. ยานี้บัตรนี้สามารถใช้ได้ หากแพทย์เห็นผู้ป่วยจำเป็นต้องได้รับ ยานั้นนั้นหรือกลุ่มนั้น หรือยอมให้เกิดอาการ ไม่พึงประสงค์ เพื่อรักษาอาการของโรคที่รุนแรงอันตราย หรือสอบถามจากแพทย์

ยาที่สงสัย	อาการไม่พึงประสงค์	ผลประเมิน	ผู้ประเมิน
หมายเหตุ 1= ไข้แน่ 2= น่าจะใช่ 3=อาจจะใช่ H=ผู้ป่วยแจ้งประวัติ			

โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา	เอกสารเลขที่	หน้า 17 จาก 23
	SDVH-WI-PHAR-001	
	แก้ไขครั้งที่ 2	วันที่เริ่มใช้
	17 พฤษภาคม 2565	17 พฤษภาคม 2565
ผู้จัดทำ : ญญ.พิจิตรา ศรีมายา	หน่วยงาน : เภสัชกรรม	
ผู้ตรวจสอบ : ญญ.จุฬากรณ์ กันทะวิทย์ หัวหน้างานเภสัชกรรม	ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันหอม รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ	

ตัวอย่างข้อมูลประวัติแพ้ยาในใบนำทาง

บาร์โค้ด HN 000225810 ชื่อ-สกุล <input type="text"/> อายุ 63 ปี 8 เดือน 1 วัน		ใบแสดงลำดับการให้บริการ ☐ ขอ Authencode แล้ว ☐ ยังไม่ได้ขอ	ลำดับที่
สิทธิการรักษา UC ผู้มีอายุเกิน 60 ปี (ในเขต) เลขบัตรประชาชน <input type="text"/> วันที่ 18 มีนาคม 2022 เวลา 10:35 รับบริการแผนก งานผู้ป่วยนอก สถานบริการหลัก 22953-โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาฯ สถานบริการรอง 22953-โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม			
ประวัติแพ้ยา Tramadol		อาการแพ้ urticaria with angioedema	
ลำดับการรับบริการ กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ หน้าช่องที่ต้องการส่งต่อ และระบุลำดับการให้บริการ			
☐	[] วัดความดัน / ชั่งน้ำหนัก	☐	[] ห้องอุบัติเหตุ และฉุกเฉิน
☐	[] จุดซักประวัติผู้ป่วยนอก	☐	[] ห้องฉายเอกซเรย์
☐	[] พบแพทย์ห้องตรวจ	☐	[] ห้องผ่าตัด (ชั้น 4)
☐	[] ห้องปฏิบัติการขั้นสูง (LAB)	☐	[] ห้องทันตกรรม
☐	[] ห้องเอกซเรย์ (X-ray)	☐	[] ห้องไตเทียม (ชั้น 7)
☐	[]	☐	[] ห้องกายภาพบำบัด (ชั้น 4)
☐	[]	☐	[] แพทย์แผนไทยประยุกต์
☐	[]	☐	[] ห้องยา หมายเลข 18
☐	[]	☐	[] การเงิน
☐	[]	☐	[] มีนิต
☐	[]	☐	[] ไม่มีนิต
*** โปรดบันทึกรายการส่งตรวจในหน้า Chief Complaint ให้ครบทุกรายการ เพื่อประโยชน์ในการสืบค้น ***			
			ผู้พิมพ์เอกสาร <input type="text"/>

โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา	เอกสารเลขที่ SDVH-WI-PHAR-001 แก้ไขครั้งที่ 2 17 พฤษภาคม 2565	หน้า 18 จาก 23 วันที่เริ่มใช้ 17 พฤษภาคม 2565
ผู้จัดทำ : ญญ.พิจิตรา ศรีมายา	หน่วยงาน : เภสัชกรรม	
ผู้ตรวจสอบ : ญญ.จุฬารณณ์ กันทะวิทย์ หัวหน้างานเภสัชกรรม	ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันหอม รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ	

ตัวอย่างการบันทึกข้อมูลการแพ้ยา

บันทึกข้อมูลการแพ้ยา

บันทึกการแพ้ยา
HN 000225810 ชื่อ ส.อ.พิระพงษ์ ก่ออำหน บันทึกยาทุกตัวในกลุ่ม

ข้อมูลยาที่แพ้

วันที่มีรายงาน	4/3/2565	วันที่มีอาการ	4/3/2565	แหล่งข้อมูล	
ยาที่แพ้ (ชื่อสามัญ)	Tramadol	Naranjo result		แบบทดสอบ Naranjo's algorithm	
อาการที่แพ้	urticaria with angioedema	Preventability	☐ Preventable	แบบทดสอบ Preventability	
ความร้ายแรง	ร้ายแรง - ต้องเข้ารับการรักษา	การเตือน	แพ้ยา	☒ ห้ามสั่งใช้กับผู้ป่วย	
สาเหตุทางพันธุกรรม		☐ ไม่ต้องเตือนการแพ้			
ระดับความสัมพันธ์	Possible				
ผลที่เกิดขึ้นภายหลัง	ยังมีอาการอยู่				
ประเภทผู้ป่วย	IPD	หอผู้ป่วย	หอผู้ป่วยสามัญชาย ชั้น 8		
แผนก	อายุรกรรม	ผู้รายงาน	นางสาวพิจิตรา ศรีมายา		
ห้อง	ห้องจ่ายยาผู้ป่วยใน	ประเภทรายงาน	Spontaneous reporting system		
หมายเหตุ	รับยา ร่วมกับ Allopurinol แต่ผลตรวจยีน HLA-B 5801: NEGATIVE มีความเสี่ยงปกติต่อการแพ้ Allopurinol และผู้ป่วยให้ประวัติการแพ้ยา allopurinol ต่อเนื่องนานกว่า 1 ปี				
Consult dialog					
Symptom 43					
รหัสมาตรฐานของยา 24 หลัก ที่แพ้					
ค้นหา					

ลบรายการ พิมพ์บัตรแพ้ยา Audit ADR บันทึกรายการ ปิด

หมายเหตุ

1. ตรวจสอบ login ให้ตรงกับชื่อตนเองทุกครั้ง
2. การบันทึกชื่อยาที่แพ้ พึงระวังการบันทึกชื่อยาให้ถูกต้อง โดยควรพิมพ์ตัวอักษรนำในช่องชื่อยาก่อนแล้วจึงเลือกชื่อยาจากรายการยาที่ระบบแสดงให้เลือก เพื่อป้องกันการพิมพ์ชื่อยาผิด จนระบบไม่สามารถดักจับชื่อยาที่แพ้ในขั้นตอนการบันทึกรายการสั่งจ่ายยา หากมีคำแนะนำเพิ่มเติมให้พิมพ์ในช่องหมายเหตุ
3. ในกรณีใช้ยาร่วมกันแล้วเกิดแพ้ยาและมีการออกบัตร หลายตัวหรือคนไข้มีประวัติแพ้ยาหลายตัว ให้บันทึกข้อมูล ยาที่ละรายการ แล้วให้พิมพ์รายละเอียดในช่องหมายเหตุว่ามี การใช้ร่วมกับยาหลายตัว

โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน
เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา

เอกสารเลขที่
SDVH-WI-PHAR-001
แก้ไขครั้งที่ 2
17 พฤษภาคม 2565

หน้า 19 จาก 23
วันที่เริ่มใช้
17 พฤษภาคม 2565

ผู้จัดทำ : ภญ.พิจิตรา ศรีมายา
ผู้ตรวจสอบ : ภญ.จุฬารณณ์ กันทะวิทย์
หัวหน้างานเภสัชกรรม

หน่วยงาน : เภสัชกรรม
ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันหอม
รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ

ตัวอย่าง บัตรเตือนเรื่องยา

บัตรเตือนเรื่องยา
โปรดแสดงบัตรนี้ทุกครั้งเมื่อรับการตรวจรักษาหรือรับยา เพื่อตรวจสอบว่าท่านได้รับยาที่อาจเกิดอาการแพ้ตามที่ระบุไว้หรือไม่
ชื่อ-สกุล ...นางมานี มานะ.....HN...0001234
ที่อยู่.....xx ต. ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม 44000.....
โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
แพ้ยาอาจถึงตาย หากมีอาการผิดปกติหรือสงสัยว่าแพ้ยาตัวใด ให้หยุดยานั้นทันที และนำตัวอย่างยาดังกล่าวพร้อมซองยา (ถ้ามี) ไปปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกร

ข้อควรปฏิบัติ
1. จดจำชื่อยาที่ท่านเคยแพ้
2. บอกแพทย์ผู้รักษา หรือผู้จ่ายยา หรือยื่นแสดงบัตรนี้ทุกครั้งที่ใช้ยา
3. หลีกเลี่ยงยา กลุ่มยา ที่เคยแพ้หรือเกิดอาการไม่พึงประสงค์
4. หลีกเลี่ยงการใช้ยาที่ไม่ทราบชื่อ ยาชุด ยาซอง
5. สอบถามชื่อยาสรรพคุณวิธีใช้ อย่างละเอียด เมื่อต้องใช้ยาใดๆก็ตาม
6. ยาในบัตรนี้สามารถใช้ได้ หากแพทย์เห็นว่าผู้ป่วยจำเป็นต้องได้รับยา ชนิดนั้นหรือกลุ่มนั้น หรือยอมให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์ เพื่อรักษาอาการของโรคที่รุนแรงอันตราย หรือสอบถามจากแพทย์

ยาที่สงสัย	อาการไม่พึงประสงค์	ผลประเมิน	ผู้ประเมิน
Tramadol (ทรา-มา-ดอล)	Anaphylaxis	3	ภญ.ชูใจ (21/04/65)
Amoxicillin (อะ-ม็อก-ซี-ซิ-ลิน)	ผื่นนูนแดง	H	ภญ.ชูใจ (21/04/65)

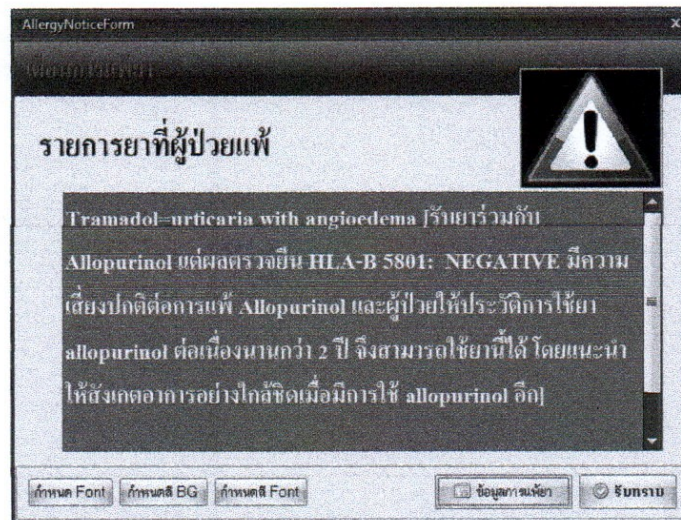
หมายเหตุ 1= ใช้นั้น 2= น่าจะใช้ 3=อาจจะใช้ H=ผู้ป่วยแจ้งประวัติ

ตัวอย่างการติดสติ๊กเกอร์เตือนหน้าเวชระเบียนผู้ป่วย

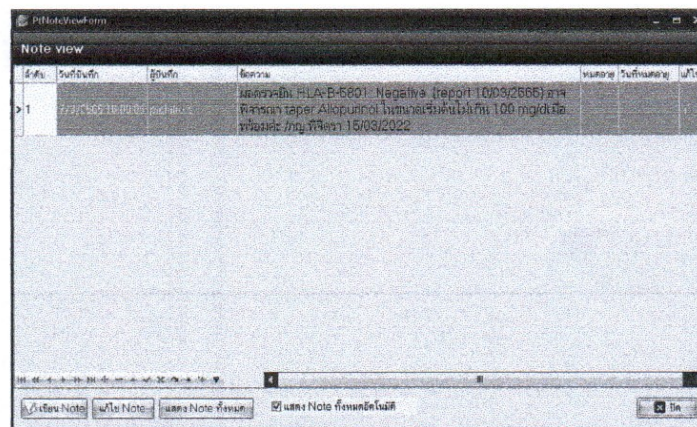
ADR ALERT!!
ผู้ป่วยเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา
ชื่อยา...Allodyl อาการ...SJS
ชื่อยา..... อาการ.....
ชื่อยา..... อาการ.....
ชื่อยา..... อาการ.....

	โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม		
	วิธีปฏิบัติงาน เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา	เอกสารเลขที่ SDVH-WI-PHAR-001	หน้า 20 จาก 23
		แก้ไขครั้งที่ 2 17 พฤษภาคม 2565	วันที่เริ่มใช้ 17 พฤษภาคม 2565
	ผู้จัดทำ : ญ.พิจิตรา ศรีมายา	หน่วยงาน : เกสัชกรรม	
ผู้ตรวจสอบ : ญ.จุฬารณ กันทะวิทย์ หัวหน้างานเกสัชกรรม	ผู้อนุมัติ พญ.สุกัญญา ชูคันทอม รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ		

ตัวอย่าง ข้อมูลเตือนการแพ้ยา

ตัวอย่างการเขียน Pharmacist's note ใน HOSxp

โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน
เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา

เอกสารเลขที่
SDVH-WI-PHAR-001
แก้ไขครั้งที่ 2
17 พฤษภาคม 2565

หน้า 21 จาก 23

วันที่เริ่มใช้

17 พฤษภาคม 2565

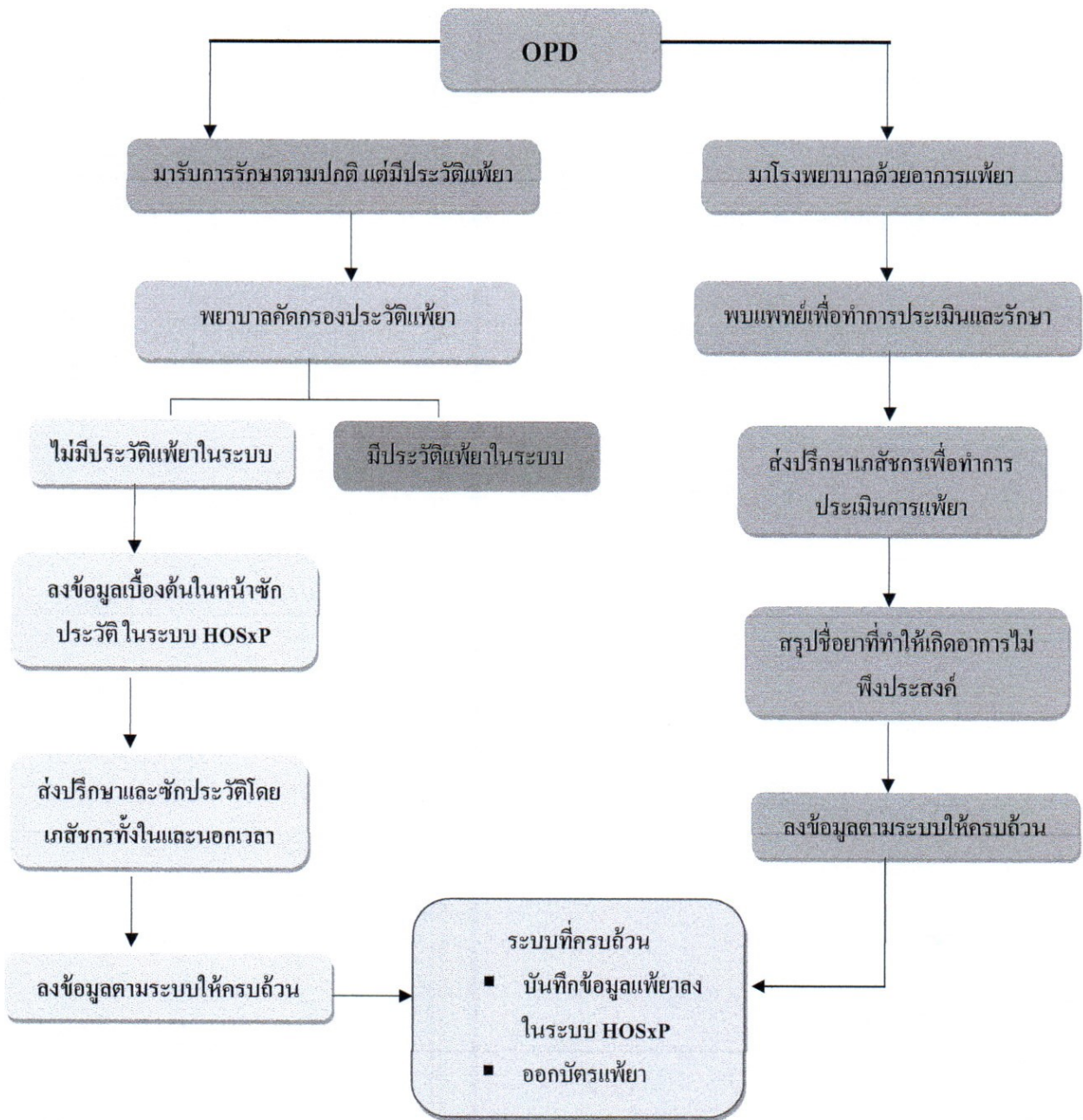
ผู้จัดทำ : ญญ.พิจิตรา ศรีมายา

หน่วยงาน : เภสัชกรรม

ผู้ตรวจสอบ : ญญ.จุฬารณ กันทะวิทย์
หัวหน้างานเภสัชกรรม

ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันทอม
รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ

แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยาในผู้ป่วยนอก

วิธีปฏิบัติงาน
เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา

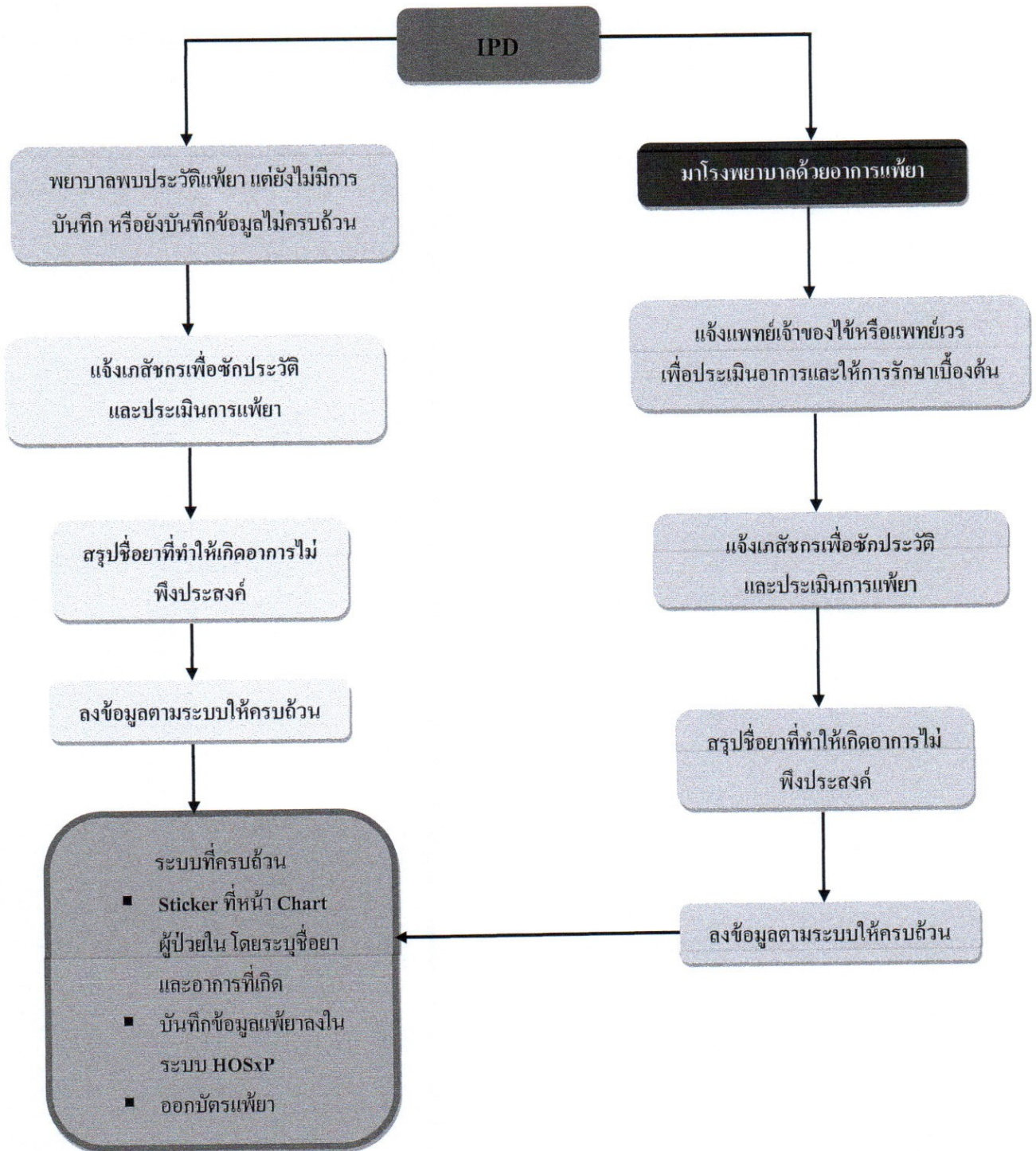
เอกสารเลขที่
SDVH-WI-PHAR-001
แก้ไขครั้งที่ 2
17 พฤษภาคม 2565

หน้า 22 จาก 23
วันที่เริ่มใช้
17 พฤษภาคม 2565

ผู้จัดทำ : ภญ.พิจิตรา ศรีมายา
ผู้ตรวจสอบ : ภญ.จุฬารัตน์ กันทะวิทย์
หัวหน้างานเภสัชกรรม

หน่วยงาน : เภสัชกรรม
ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันหอม
รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ

แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยาในผู้ป่วยใน

โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน
เรื่อง : แนวทางการจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา

เอกสารเลขที่
SDVH-WI-PHAR-001
แก้ไขครั้งที่ 2
17 พฤษภาคม 2565

หน้า 23 จาก 23
วันที่เริ่มใช้
17 พฤษภาคม 2565

ผู้จัดทำ : ญ.พิจิตรา ศรีมายา

หน่วยงาน : เภสัชกรรม

ผู้ตรวจสอบ : ญ.จุฬารณ กันทะวิทย์
หัวหน้างานเภสัชกรรม

ผู้อนุมัติ : พญ.สุกัญญา ชูคันทอม
รองผู้อำนวยการฝ่ายคุณภาพ

แผนภาพประชาสัมพันธ์ภายในโรงพยาบาล

แพ้ยาซ้ำป้องกันได้ 6 ขั้นตอน

- 1 สอบถามประวัติแพ้ยาซ้ำ ทุกคน ทุกครั้ง**
บัตรเตือนเรื่องยา
ไม่แนะนำให้ใช้ยาซ้ำในโรคหรือโรคที่เกี่ยวข้อง
เพื่อตรวจสอบว่าท่านได้รับยาชนิดใดและอาการแพ้ยาซ้ำหรือไม่
ชื่อ-สกุล... อายุ... ปี...
ชื่อ...
โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ศูนย์ยาเสพติดฯ ราชวิทยาลัยแพทยศาสตร์ศรีมหาสารคาม
มีจุดขายสินค้าที่ และจำหน่ายยาเสพติดประเภท ๑-๓-๔-๕
ไม่จำหน่ายยาเสพติดประเภท ๖-๗
- 2 ถามหาบัตรแพ้ยา**
- 3 ใบบันทึกผู้ป่วยนอก แสดงข้อมูลการแพ้ยา**
ใบแสดงสำเนาการให้บริการ
HN 000225810 ชื่อ-สกุล... อายุ 63 ปี 8 เดือน
สิทธิการรักษา UC ผู้มีอายุเกิน 60 ปี (ในเขต)
เลขบัตรประชาชน... วันที่ 18 มีนาคม 2022 เวลา 10:35 รับบริการแผนก
สถานบริการหลัก 22933-โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สถานบริการรอง 22933-โรงพยาบาล
ประจำตัวแพ้ยา Tramadol อาการแพ้ urticaria with angioedema
สำหรับการรับบริการ กรุณาแจ้งโรงพยาบาล...
 วิตกกังวล / ซ้ำน้าหนัก หงุดหงิด และเจ็บ
- 4 เดือนแพ้ยา ใน HOSxp**
รายการยาที่ผู้ป่วยแพ้
Tramadol-urticaria with angioedema ใช้ยาที่มี
Allergotest ผลตรวจ พบเป็น HLA-B*59:01 NEGATIVE มีกรณ
อื่นๆที่ไม่ใช่อาการแพ้ Allergotest ผลผู้ป่วยมีประวัติแพ้ยาใช้ยา
allergotest ผลเป็นลบมากกว่า 2 ปี จึงสามารถจ่ายยาได้ โดยตรวจ
ให้มีอาการแพ้ยาซ้ำเช่นคือมีการใช้ allergotest ด้วย
- 5 สติ๊กเกอร์เตือนแพ้ยาหน้าชาร์ต**
ADK ALERT!!
ผู้ป่วยเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา
ชื่อยา... Allergotest... อาการ... SSS
- 6 รายละเอียดแพ้ยาหน้าชาร์ต**

หน่วยเภสัชสนเทศ งานเภสัชกรรม โรงพยาบาลสุทธาเวช
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม